

Camilla Hansen Steinum ved åpningen av NTFs landsmøte 2015:

Ukløkt å vedta flytting til kommunen

Kjære gjester, kjære kolleger!
Velkommen til åpningen av Den norske tannlegeforenings landsmøte 2015. Landsmøtet er vårt største faglige arrangement og en viktig møteplass, også sosialt. Vi er stolte av at åpningen år etter år samler nesten 1 300 mennesker og vi er glade for at vi i år igjen har med oss flotte artister og celebre gjester.

Det er en fin og gammel tradisjon at vi ved åpningen av et nytt landsmøte tar oss tid til å hedre de av våre medlemmer som har gått bort siden sist.

Vi minnes dem med en stund i stillhet.

--

Nok en gang: Velkommen! Jeg har sett frem til årets landsmøte og spesielt til denne åpningen. Temaet for møtet i år er Folkehelse, og hva er vel mer naturlig enn å ha direktøren ved Folkehelseinstituttet, Camilla Stoltenberg, som foredragsholder. Jeg gleder meg til å høre hennes tanker om folkehelse og tannlegenes plass i folkehelsearbeidet.

Vi er svært glade for at Helse- og omsorgsminister Bent Høie er med oss i dag, og vi ser med spenning fram til hans ord til oss på denne landsmøteåpningen. Som dere alle vet har regjeringen store visjoner og planer for vår sektor. Stortinget har på tross av sterke argumenter, blant annet fra NTF, vedtatt at ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten bør overføres fra fylkeskommunene til kommunene. Det skal bli spennende å høre hva statsråden har å si om den saken.

Det er ikke tvil om at den offentlige tannhelsetjenesten er blitt en sentral brikke for politikerne i arbeidet med ny kommune- og regionstruktur og i diskusjonen om oppgavefordeling mellom de ulike forvaltningsnivåene. NTF var svært aktive i tiden før stortingsvedtaket. Vi hadde blant annet møter med alle partienes representanter i helse- og omsorgskomiteen på Stortinget. Vårt

NTFs president Camilla Hansen Steinum understreket at foreningen står samlet i motstanden mot vedtaket om flytting av tannhelsetjenesten til kommunene, uten forutgående. Foto: NTB scanpix.

budskap til politikerne var da, og er fortsatt, at det etter vår mening var ukløkt, ja, nesten uansvarlig, å vedta en flytting av ansvaret for tannhelsetjenesten på det grunnlaget som Stortinget hadde fått seg forelagt. Saken er rett og slett ikke utredet! Dette var også budskapet vårt i en kronikk i Aftenposten i juni som ble besvart av statsrådene Høie og Sanner i fellesskap.

Som kjent har Stortinget allikevel gitt regjeringen klarsignal til å gå videre med forslaget om å flytte ansvaret for Den offentlige tannhelsetjenesten til kommunene. Vedtaket er fattet. Helse- og omsorgsdepartementet er allerede i gang med å følge opp vedtaket, og det jobbes blant annet med et nytt lovverk for tannhelsetjenesten. Vi må erkjenne at for de politiske partiene handler denne saken om noe annet og mer enn tannhelsetjenesten.

Det er en rekke uavklarte spørsmål som reiser seg i etterkant av stortingsvedtaket. Hverken premissene for eller konsekvensene av en flytting av Den offentlige tannhelsetjenesten er utredet.

Det er et paradoks at formålet med kommunereformen er å bygge større og faglig mer robuste enheter, mens man med forslaget om flytting av tannhelsetjenesten gjør det motsatte, uten å se nærmere på konsekvensene.

Foreningens klare ståsted er vedtatt av vårt representantskap. Vi vil ha en sterk offentlig tannhelsetjeneste som samarbeider med en velfungerende privat sektor. Og en ting er sikkert: Dette er ikke en sak hvor offentlig og privat sektor står mot hverandre, eller som bare vil påvirke offentlig sektor. Dette er en sak som vil kunne få store konsekvenser for hele tannhelsetjenesten. Derfor har begge sektorer felles interesser! Ulike ståsteder til tross; det er nå viktigere enn noen gang å stå samlet som en sterk forening. Det er nå ekstra viktig at dere medlemmer deltar aktivt i foreningens arbeid slik at deres meninger blir hørt. Situasjonen krever gode interne prosesser og samarbeid på tvers av sektorene.

En sterk offentlig tannhelsetjeneste innebærer en tjeneste som løser offent-

lige oppgaver i all hovedsak ved hjelp av personell ansatt i offentlige virksomheter. Disse virksomhetene skal ha høy kompetanse og tilby tjenester av god kvalitet, som de gjør i dag.

Den norske tannhelsemodellen er en suksesshistorie. Dagens organisering, med en offentlig tannhelsetjeneste i fylkeskommunal regi og en markedsbasert privat sektor, har sammen med en målrettet stønadsordning i folketrygden bidratt til å utjevne de sosiale ulikhetene i tannhelse hos nordmenn i alle kriker og kroker av vårt langstrakte land.

Norge har god tannlegedekning sammenlignet med andre land, og andelen i befolkningen som regelmessig oppsøker tannhelsetjenesten er, i internasjonal sammenheng, meget høy. En undersøkelse fra 2013 viste at tilgjengeligheten til tannhelsetjenesten oppleves som god i hele landet. Nesten samtlige respondenter oppga at de fikk utført den behandlingen som tannlegen anbefalte, og en høy andel svarte også at de var fornøyde med sin egen tannhelsestilstand.

Den offentlige tannhelsetjenesten har ansvar for å gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til prioriterte grupper. En stadig høyere andel av barn og unge er uten karies. De siste tallene fra SSB viser at nesten 83 prosent av femåringene hadde tenner som ikke trenger behandling og som heller ikke var behandlet tidligere. Dagens organisering av den offentlige tannhelsetjenesten er velfungerende og takket være denne går de fleste over i voksenlivet med et velfungerende tannsett uten sykdom.

Det finnes ingen dokumentasjon for at en overføring av ansvaret til kommunene vil gi en bedre tjeneste. Tvert imot er fallgruvene mange og faren for et svekket tilbud til prioriterte grupper betydelig.

Når det gjelder voksenbefolkningen så viste den samme undersøkelsen at så mange som 88 prosent hadde vært hos tannlege i løpet av de to siste årene, mens 77 prosent hadde vært der i løpet av siste året. Tannhelsetjenesten er dermed den helsetjenesten som uten sammenlikning ser den største delen av befolkningen på regelmessig basis. Samtidig viser brukerundersøkelser at tannlegene har svært høy tillit i befolkningen.

Det er klart at også dagens modell har forbedringspotensial. Det er fortsatt mennesker med store behov som dagens trygdeordning ikke yter støtte til, og en del mennesker oppgir fortsatt at de har for svak økonomi til å få utført nødvendig tannbehandling. Også i offentlig sektor må vi erkjenne at vi ikke når alle som har krav på og behov for behandling.

Man kan tenke seg fordeler ved en overføring av tannhelsetjenesten til kommunene. Det kan tenkes at en endring vil gjøre det lettere å samarbeide med den kommunale helsetjenesten. På helseområdet for øvrig har kommunene allerede i stor grad ansvar for de samme gruppene som har krav på tannhelsetjenester fra det offentlige. Kan-skje kan tannhelsetjenesten også gis en sterkere rolle i folkehelsearbeidet.

Men at den norske tannhelsemodellen har gitt svært gode resultater, er hevet over enhver tvil. Dersom det skal gjøres endringer, må vi derfor være sikre på at dette fører til minst like god tannhelse som i dag – og aller helst enda bedre.

Problemet er at dette ikke er utredet. Det gjenstår svært mange ubesvarte spørsmål. Det er en betydelig risiko for at man i iveren etter å forbedre på noen områder, svekker de delene av tilbudet som fungerer godt og som publikum er svært fornøyd med. Risikoen er stor for at en flytting til kommunene vil føre til et svekket tannhelsetilbud.

God tannhelse er avgjørende viktig for befolkningens totale helsetilstand. Problemer med tannhelsen kan medføre store plager i seg selv, men det kan også påvirke den generelle helsen, både fysisk og psykisk. Tannhelse er altså et vesentlig element i folkehelsen.

Til sammen brukte fylkeskommunene og folketrygden mer enn fem milliarder kroner gpå tannhelsetjenester i 2014. Det er altså snakk om et viktig helsespørsmål, og betydelige budsjettposter. Vi får mye tannhelse for disse pengene i dagens system. Det er viktig å sikre at de endringer man eventuelt gjør i tjenesten, fører til bedre tannhelse for flere og en mer effektiv bruk av penger. Det finnes ikke belegg i dag for å hevde at dette vil skje.

Dette vil være NTFs hovedbudskap også videre fremover. Men vi må erkjenne at andre hensyn enn de rent faglige kan bli avgjørende også i den videre prosessen. Flertallet på Stortinget har sagt at kommunene bør overta ansvaret for Den offentlige tannhelsetjenesten, og departementet har allerede igangsatt arbeidet med hvordan dette kan gjøres i praksis.

I denne situasjonen vil NTF både vise til styrken i dagens modell og være premissleverandør og delta med en tydelig stemme på alle viktige arenaer der beslutninger fattes. Som interesseorganisasjon kan vi ikke stille oss på sidelinjen. Det vil være uansvarlig. Vi skal fortsatt være en aktiv samfunnsaktør som tar samfunnsansvar og deltar i debatter med basis i ekspertisen og fagkompetansen vår. Og naturligvis skal vi tale tannlegenes sak.

Dette er selvfølgelig en sak som engasjerer. Jeg vil takke for mange konstruktive og gode innspill fra dere medlemmer. Siden det er en så viktig sak for hele foreningen vår, er informasjonsmøtet i ettermiddag i sin helhet satt av til denne saken.

Så til en annen politisk sak. Statsbudsjettet er akkurat lagt frem. Vi ser dessverre det samme som vi så i fjor. Satsingen på gode prosjekter på tannhelsefeltet finansieres ved en omfordeling av midler fra trygd. Vi ser meget positivt på økte midler til kompetanseheving i vår sektor, men reagerer på at pengene i stor del tas fra de svakestepasientene.

Det ligger i forslaget til statsbudsjett at folketrygdens takster for tannbehandling ikke oppjusteres i 2016, altså på samme måte som i fjor. I tillegg foreslås en nedjustering av enkelte takster, blant annet for behandling av erosjoner eller attrisjoner og munntørret.

Selv om regjeringen vil møte oss med at utbetalingene til tannlegehjelp øker for hvert år og også fortsetter å øke i 2016, er disse kuttene svært urovekkende. De siste årene har det vært politisk vilje til å øke trygdeutbetalingene for å hjelpe de svakeste gruppene, og NTF reagerer sterkt på at regjeringen nå foreslår å redusere støtten til nettopp disse pasientene. Spesielt er det trist at de strammer inn i forhold til gruppen med munntørret. I denne gruppen finner vi mange pasienter med stort behandlingsbehov, ofte på grunn av annen sykdom.

NTF er – faktisk i dette øyeblikk – på høring i helse- og omsorgskomiteen på Stortinget for å argumentere mot disse endringene, som innebærer kutt i tilbudet til de pasientene som har de største behovene.

Samfunnet vårt er i endring. Det er usikre og ustabile tider. Vi står midt i en flyktningkatastrofe som verden ikke har sett maken til på veldig mange år. Samtidig er det betydelige økonomiske utfordringer i mange land. Heller ikke Norge er skjermet fra disse utfordringene. Her hjemme er spesielt oljebransjen rammet.

Tidene er tøffere i vår bransje også. Det er mange tannleger på markedet. Flere norske ungdommer utdanner seg i utlandet, og samtidig ser vi at det kommer tannleger til Norge fra andre land, særlig i Europa. Vi ser etableringer av enkelte såkalte «billigklinikker», og flere aktører tilbyr tannbehandling i utlandet. Konkurransen er derfor sterkere enn på lenge. Dette gir større utfordringer når det gjelder det å følge

både lovverk og etiske regler. Våre jurister melder om et forhøyet konfliktnivå i begge sektorer. De andre Akademikerforeningene har de samme erfaringene. Vi ser at foreningen også i det politiske arbeidet har stadig mer behov for juridisk kompetanse. Vi har derfor økt kapasiteten i vår juridiske avdeling, slik at vi skal ha ressurser nok både til individuell medlemsrådgivning og til juridisk bistand i politiske saker – og selvfølgelig til kursvirksomhet for medlemmene.

I en slik situasjon er det viktig at vi som forening stiller høye krav til oss selv og til medlemmene våre. Medlemskap i NTF skal og må være et kvalitetsstempel.

De etiske reglene står helt sentralt i vår forening. I tillegg har vi klagenemdene våre, som nyter stor respekt. Den obligatoriske etterutdanningen er ytterligere et kvalitetskriterium knyttet til medlemskapet i NTF. Det er en ordning som blir lagt merke til også utenfor vår egen profesjon og norske landegrensener. Ordningen er med på å styrke våre medlemmers omdømme.

Ordningen er nå evaluert og nye regler for obligatorisk etterutdanning legges frem for representantskapet. Det er foreslått flere store endringer i ordningen, blant annet at det innføres sanksjoner for de medlemmene som ikke følger opp kravene i den obligatoriske etterutdanningen. Den strengeste av sanksjonene som foreslås, er eksklusjon fra NTF. Dette anses nødvendig for å markere at livslang læring i form av etterutdanning er avgjørende for å opprettholde en høy faglig standard på norske tannleger.

Jeg håper dere legger merke til at vi fortsatt satser mye på å øke omfanget av kommunikasjonen med medlemmene. Nettstedet er oppdatert og nyhetsbrevene kommer regelmessig. På tannbloggen kan dere lese om arbeidet til sentrale tillitsvalgte og sekretariatets ansatte. NTF har dessuten egen facebookside og twitterprofil. På innloggede sider finner dere NTFs medlemsforum hvor dere har mulighet til å dra i gang debatt og erfaringsutveksling dere medlemmer imellom.

NTFs tidsskrift Den norske tannlegeforenings Tidende er inne i sin 125. årgang, og er dermed et av de eldste

fagpressetidsskriftene i landet. Det er vi stolte av. Tidende verdsettes høyt av våre medlemmer. Og tidsskriftet evner virkelig å fornye seg. 125-årsdagen ble markert med lansering av appen Tannlegetidende, så nå kan vi lese Tidende på både telefon og nettbrett. Appen er forbeholdt medlemmer av NTF.

Appen gir dere alt redaksjonelt innhold fra Tidendes papirutgaver: Vitenenskapelige artikler og annet fagstoff, aktuelle saker, faste spalter, kommentarer, debatt og medlemsinformasjon fra NTF. På appen kan man også lese og søke i alle utgaver av Tidende tilbake til årgangen 2002.

Jeg gratulerer alle NTF-medlemmer med at tidsskriftet deres nå er 125 år. Jubileet markeres på NTFs stand i morgen og alle er hjertelig velkomne.

Nå tilbake til «folkehelse», som er temaet for årets landsmøte. Vi har allerede et policydokument om folkehelse med fokus på ikke-smittsomme sykdommer, kosthold, sukker og tobakk. Regjeringen har lagt frem Folkehelsemeldingen 2015 «Mestring og muligheter». Dessverre er tannleger knapt nevnt i meldingen.

NTF har defor en viktig oppgave med å fortsette å kjempe for tannlegenes plass i folkehelsearbeidet, som en naturlig del av den generelle helsetjenesten. Vi har en unik mulighet ved at vi ser pasientene våre regelmessig. Vi vet at vi som yrkesgruppe kan spille en enda større rolle i folkehelsearbeidet, også som en ressurs for resten av helse-tjenesten. På representantskapet i høst legger hovedstyret frem forslag til et nytt policydokument om «Tannlegers rolle i å avdekke omsorgssvikt og overgrep mot barn». Dette er også et svært viktig område innenfor folkehelsearbeidet hvor tannlegene kan bety enda mye mer enn vi gjør i dag for dem som trenger å bli sett. Og da er det svært gledelig å registrere at våre medlemmer kan markere seg og til og med blir hedret for sin innsats på området. For bare to dager siden ble nemlig tannlege Anne Rønneberg tildelt Karl Evang-prisen for sin innsats for å bedre retningslinjer og heve kompetansen om omsorgssvikt og overgrep mot barn. Vi gratulerer!

Henvisningsretten ble endelig vedtatt i vår! Dette er en stor seier for oss

og for pasientene våre. Endelig kan vi henvise direkte til spesialisthelsetjenesten når vi har pasienter med behov for det. Pasientene får på den måten raske hjelp, og helsevesenet blir mer effektivt. Vi håper at også de elektroniske verktøyene vi har behov for, kommer på plass ganske raskt.

Det vil komme endringer på vårt felt, og min ambisjon er at NTF skal være aktive, og fortsette å arbeide for tannlegenes viktige plass i helse-Norge, samt for å beholde det viktigste i den norske tannhelsemodellen, som er svært vellykket. Men også tannhelsetjenesten må være forberedt på, og vise evne til, å endre seg når samfunnet rundt oss gjør det.

I høst vil representantskapet stake ut kursen fremover gjennom å vedta ny strategisk plan og arbeidsprogram for den neste hovedstyreperioden. Det blir et meget viktig representantskap, hvor det også skal velges nytt mannskap til å styre NTF den neste perioden. Jeg ser fram til viktige politiske diskusjoner på møtet, hvor representantene må gi det nye hovedstyret et mandat og et rom til å ivareta medlemmenes og befolkningens interesser i endringstiden fremover, slik at NTF fortsatt kan være en aktiv premissleverandør.

Avslutningsvis vil jeg oppfordre dere alle til å ta en tur innom NTFs torg. Der finner dere tillitsvalgte og sekretariatsansatte under hele landsmøtet. Vi er

avhengig av god dialog med medlemmene for hele tiden å kunne utvikle foreningen og tilbudene våre i tråd med de behovene og ønskene dere har. Så kom til torgs med synspunktene og problemstillingene deres – store som små!

Etisk råd holder, tradisjonen tro, sitt etikkhjørne åpent, og på NTFs torg finner dere dessuten representanter for alle spesialistforeningene våre. Ta med dere kasus eller andre spørsmål dere måtte ha, og slå av en prat over en kopp deilig kaffe fra våre eminente baristaer. Nytt i år er at dere også kan bestille tid hos en av våre medlemsrådgivere for juridisk rådgivning her under landsmøtet.

En varm hilsen går til alle tillitsvalgte i NTF, både i lokale og sentrale verv. Dere legger ned en fantastisk innsats. Tusen takk! Takk også til mine kolleger i hovedstyret for godt samarbeid, og til generalsekretæren og resten av sekretariatet for knallhardt arbeid gjennom hele året, også med årets landsmøte. Ikke minst, tusen takk til fagnemnden for et innholdsrikt og interessant fagprogram.

Nordental utgjør en vesentlig del av ethvert vellykket landsmøte. Også i år stiller representanter fra hele dentalbransjen opp med sine beste tilbud på produkter og tjenester til alle tenkelige formål. Jeg håper at dere også benytter dere av de mange mulighetene som er

å finne på den store og flotte utstillingen vår.

En spesiell takk går til våre gode medhjelpere i NPG og den tekniske staben som jobber her på messen. Uten deres innsats hadde det ikke vært mulig å gjennomføre et slikt arrangement.

I kveld er det duket for den store landsmøtefesten på Rockefeller! Vi får besøk av Jarle Bernhoft, Jens Pikenes og Penthouse Playboys. Det var fantastisk stemning på Rockefeller i fjor, og det er ingen grunn til å tro at det blir dårligere i år. Så gå gjerne ut og spis med kullinger, kolleger og venner i kveld. Men husk deretter å ta turen videre innom Rockefeller. Det er fortsatt mulig å kjøpe billetter her på Varemessen i løpet av dagen eller i døra i kveld.

I morgen blir det messetreff her ute i glassgaten. Flere generasjoner av «Hæla i taket» – kjellerbandet fra Odontologisk fakultet i Oslo – står for underholdningen, og jeg kan love mange kjente kolleger på scenen og mye god musikk.

Som dere skjønner har vi mye å se fram til de neste tre dagene! Jeg gleder meg til disse dagene sammen med dere alle her på Lillestrøm!

Med dette erklærer jeg herved NTFs landsmøte med dentalutstillingen Nordental for åpnet og ønsker dere alle noen flotte dager!